

Україна у 80-90-х рр. ХХ століття

Робота учениці 11-А класу
СЗШ №281 м.Києва
Чорної Крістіни

Страйки шахтарів Липень 1989

У липні 1989 року в СРСР почалися шахтарські страйки. Першими застрайкували шахти російського Кузбасу. Новини про це поширювалися по профспілкових каналах. За кілька місяців хвиля протестів охопила Дніпропетровську, Луганську і Донецьку області – і партійні ЗМІ більше не могли її ігнорувати.

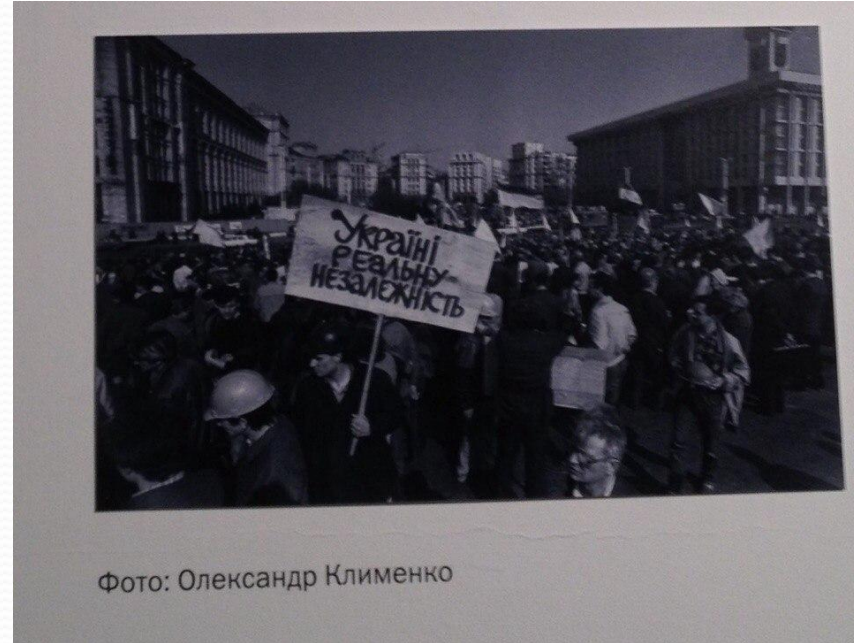

Фото: Олександр Клименко

Шахтарські страйки 1989 року

Шахтарі створили страйкові комітети. На деяких шахтах вони виставили за двері радянських керівників. Однією з головних претензій шахтарів був дефіцит продуктів і мила.

До літа 1990-го близько 40% українців офіційно перебували за межею бідності. Під час нової серії страйків шахтарі вимагали підвищити зарплати і підпорядкувати шахти Донбасу уряду України. У березні квітні 1991-го страйки закінчилися походом на Київ, де шахтарі проводили кількатисячні вуличні демонстрації.

Революція на граніті

2 жовтня 1990 р

2 жовтня 1990 року в Києві почався студентський страйк. Студенти захопили будівлю Університету ім. Шевченка, вийшли із транспарантами до Верховної Ради. Близько 200 осіб поставили намети на площі Жовтневої революції й оголосили голодування.

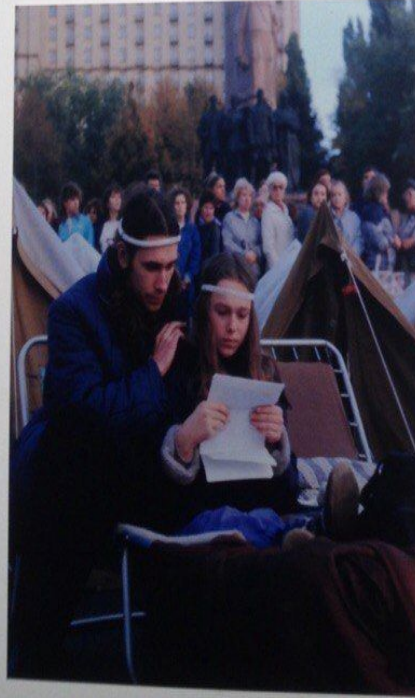

Фото: Олександр Клименко

Під час протесту студент Львівського медінституту О. Горін закував себе у залізні кайдани — він намагався відобразити суть нового союзного договору між республіками СРСР

Вимоги

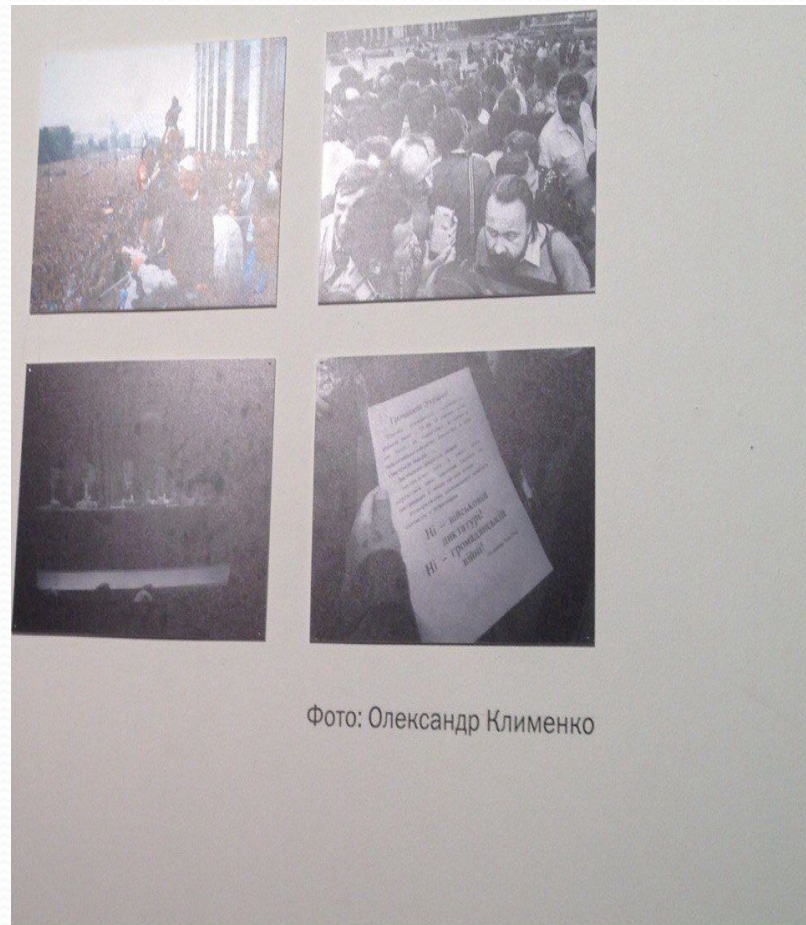
Студенти вимагали відправити у відставку уряд, розпустити парламент і призначити вибори – було б дозволено обиратися партіям крім комуністичної. Учасники протесту пов'язували стрічки з кольорів: білі – учасники голодування, червону – організатори, чорну – ті, хто наглядав за порядком.

Наслідок та перебіг подій

5 жовтня на площу прийшов голова парламенту Леонід Кравчук. Його візит показав УТ-1, і це стало помилкою влади – про голодування дізналася вся країна. Через два тижні після початку голодування у відставку пішла Рада Міністрів УРСР і її голова Віталій Масол. Однак головну вимогу студентів – перевибори парламенту – правляча партія не виконала.

Серпневий путч 18 серпня 1991 року

18 серпня 1991 року вісім вищих керівників Радянського Союзу сформували Державний комітет із надзвичайного стану (рос. ГКЧП). Вони спробували усунути від влади Президента СРСР Михайла Горбачова.

Перебіг та результати

Депутати-комуністи вичікували. Депутати-демократи закликали до страйків і протестів. Голова Верховної Леонід Кравчук з'явився у новинах першого каналу Центрального телебачення та висловився про путч обережно та нейтрально. У Києві це викликало хвилю обурення. Народний рух випустив листівки, де закликав до непокори. На вулиці вийшли тисячі людей.

Незалежність

24 серпня 1991 року

24 серпня 1991 року парламент зібрався на позачергове засідання. З новин, що транслювали «Голоси», стало відомо, що у Москві відбуваються арешти путчистів. На засіданні близько години виступав Леонід Кравчук, відбиваючись від претензій комуністів і демократів. Він запропонував тимчасово, до виборів Президента, дати йому статус очільника держави. До мікрофона вийшов Дмитро Павличко. Він нагадав, що парламент має зробити головне: проголосувати за незалежність.

Фото: Олександр Клименко

Підготовка та наслідок

У перерві депутати підготували документ (існувало чотири редакції: Левка Лук'яненко, Сергія Головатого, Дмитра Павличка і Володимира Яворівського). Після перерви акт прийняли 364 голосами «за».

Лідер Народного Руху В'ячеслав Чорновіл оголосив, що люди біля парламенту тримають прапор, з яким українці стояли на барикадах біля Верховної Ради РСФСР у Москві. Прапор внесли до зали – і ці кадри стали головними в хроніці 24 серпня 1991 року.

Україна – Росія

26 серпня 1991 року

26 серпня 1991 року прес-секретар Бориса Єльцина заявив, що Росія не ставить під сумнів право України на самовизначення, але «існує проблема кордонів». Наступного дня в інтерв'ю Центральному телебаченню мер Москви пояснив: прес-секретар мав на увазі Крим та деякі райони Одеської області.

Фото: Getty Images, Олександр Клименко

Перебіг

Через 3 дні до Києва на переговори прилетіла делегація з Москви. Перед будівлею парламенту зібралися близько 10 тисяч людей. Юрба обсвистала мера Ленінграда Анатолія Собчака, коли він на сходах спробував звернутися до неї зі словами: «Хто сказав, що не можна бути незалежними і бути разом?»»

Наслідок

Переговори тривали близько 12 годин і йшли у форматі, який один з істориків назвав «обіцянки і наміри». Віце-президент Російської Федерації Олександр Руцькой і голова Верховної Ради Леонід Кравчук підписали кілька паперів, де підтвердили недоторканність кордонів і територіальну цілісність обох країн.

Перший президент 1 грудня 1991 року

На 1 грудня 1991 року парламент призначив референдум про незалежність. Того ж дня Україна вибирала першого Президента.

Перебіг подій

Результати референдуму були, по суті, відомі наперед. Союзні підприємства вже відійшли Україні, з'явилися прикордонні війська і Національна гвардія. Служба безпеки замінила КДБ, депутати прийняли закон про громадянство. 1 грудня за незалежність проголосували 90.3% виборців.

До президентських виборів демократи прийшли роз'єднаними. Балотувалися В'ячеслав Чорновіл, Левко Лук'яненко та Ігор Юхновський. Переміг комуніст Леонід Кравчук – він набрав 62% голосів.

Наслідок

5 грудня Леонід Кравчук присягнув на Конституції, а 7 грудня підписав Біловезькі угоди. Не стало СРСР. Україна почала писати власну історію.

Документи, на яких присягав перший Президент України: Конституція УРСР та Пересопницьке Євангеліє

Список використаних джерел

1. Музей новин 2017
2. Фото: Олександр Клименко, Getty Images

**Дякую за
увагу!**